

Zondag 7 januari – Het feest van Epifanie

Evangelie-lezing: Mattheüs 2 : 1 – 12

Vandaag vieren we het feest van Epifanie: de verschijning van Jezus in ons menselijk bestaan. Nu kan ik me voorstellen dat u denkt dat we nu alle feestdagen toch wel achter de rug hebben.

En voor sommigen kan het gewone leven niet snel genoeg beginnen, Kerstversieringen weg, vandaag toch echt voor het laatst elkaar het beste wensen voor 2018. Onze ogen zijn al lang gewend aan het licht in deze donkere tijd van het jaar, de kerstbomen stonden immers lang genoeg in onze woonkamers en ook hier in de kerk. Dan is het misschien een beetje veel gevraagd om alweer aandacht te hebben voor een tamelijk onbekend kerkelijk feest met een ouderwets en moeilijk klinkend naam.

Maar het is het feest dat pas echt het licht in het centrum brengt. Je zou kunnen stellen dat het feest van Epifanie een beetje in de schaduw is komen staan van Advent en Kerst die wij allebei als feesttijden van het licht zien.

Alleen is dat het beeld omdraaien.

Want Advent en Kerst hebben Epifanie overstraald met hun lichtkransen en kaarsen, met al hun lichtversieringenerkettingen. Waar natuurlijk helemaal niets mis mee is. Uiteraard brengt het Christuskind al met kerst licht in ons duister, uiteraard werd de nacht al met zijn geboorte verlicht, niet alleen voor de herders. En toch, en toch staat Christus als het licht van de wereld traditioneel bekeken nu pas, met Epifanie, in het middelpunt van de aandacht.

Epifanie is de tijd van het jaar waarin de kerk verkondigt dat het

licht van God met kerst werd onthuld en nu vieren we dat het kind onder ons is komen wonen. Het licht van God straalt nu voor heel de wereld..

En dat begint in Bethlehem. Het zijn magiërs, sterrenkundigen die het opmerken.

Eigenlijk staan ze niet eens zo ver van ons af, de magiërs, denk ik.

Het zijn mensen als wij, op zoek naar houvast, naar richting, naar oriëntatie. Misschien wel op zoek naar nieuwe wegen.

Welke kant moet het op...met mijn leven? Hoe moet het verder met die verwarrende wereld waarin ik leef...? Wat of wie wijst ons de weg vandaag, in alles wat er op ons afkomt?

En er spreekt ook een verlangen uit hun reis. Wie van ons kent niet dat intense verlangen naar echt menselijk geluk, naar vrede... Maar: hoe kom je daar?

Zo zijn ze misschien op weg gegaan... de magiërs.

En ze hebben ook werkelijk een vermoeden waar ze het zoeken moeten. Want ze hebben een ster gezien, vertellen ze. En die heeft hun verteld van een nieuwe koning.

Zij zijn immers magiërs, mannen geschoold in de sterrenwichelarij, en de dromenuitleg. Ze komen uit een wereld waar de hemellichamen goden zijn. Goden, machten die ons leven van a tot z bepalen. Hoe het in je leven zal gaan, wat de toekomst je brengen zal, Het staat allemaal 'in de sterren geschreven'.

Ach, in die zin is hun wereld niet eens zo ver bij ons vandaan. Het is de wereld van het lot en de onontkoombare feiten. Van: ... de dingen gaan nu eenmaal zo als ze gaan,... daar is toch niets aan te

veranderen. Er is altijd oorlog geweest, er zal ook altijd wel oorlog blijven. En wat ben je als mens anders dan een willoze speelbal van het lot? Je doet je best maar je bent in wezen slachtoffer van wat gebeurt. Daar verander je niets aan.

Het is niet voor niets dat mensen soms zo passief worden en zo somber.

Maar juist daarom is het goed om vandaag met die magiërs mee op weg te gaan. Zij hebben namelijk de moed om die wereld en dat denken achter zich te laten. En dat doen ze met een vermoeden van een heel ander leven, een leven waarin niet de feiten en het noodlot het laatste woord hebben.

En misschien het vermoeden van een God, een macht, die groter, anders is dan het lot.

Het eerste wat duidelijk wordt, is dat je, voor je het weet, de verkeerde kant op gaat. Immers, we horen hoe ze in plaats van in Bethlehem in Jeruzalem aankomen.

Het scheelt maar een paar kilometer, maar het scheelt intussen een wereld. Want in Jeruzalem heerst die andere koning: Herodes. En het is blijkbaar belangrijk dat te horen, dat ze daar eerst aankomen. Je kunt daar kennelijk niet om heen. Je kúnt niet om Herodes, en niet om het kwaad heen. Op je zoektocht bots je daar altijd een keer tegen aan. Herodes, we kennen hem in wezen zo goed. Hij heeft in onze geschiedenis al zo veel verschillende namen gehad. En misschien kennen we hem ook wel ergens diep in onszelf. Herodes, bijgenaamd de Grote.

De grote ... wat een contrast met het kleine kwetsbare kind dat geboren is. De geschiedenisboekjes vertellen het ons: hij was de man die niet te beroerd was om uit angst voor concurrentie zo ongeveer zijn hele familie om te brengen. En we weten dat Mattheüs straks vertelt hoe hij alle kinderen tot 2 jaar laat vermoorden.

Maar met al zijn botte geweldenarij is het in wezen gewoon een bang mannetje.

Bang dat zijn positie op het spel staat.

Bang dat een ander hem zal overvleugelen, bang voor iedere verandering, bang voor wat hij niet zelf in de hand heeft.

Is hij goed beschouwd ook niet als de bange mens die wij zelf soms zijn? Bang, vooral, dat je het geluk misloopt.

En hoe vaak laten we ons niet leiden door angst?

Het is wel duidelijk, hier moeten de magiërs niet zijn.

We horen hoe de Schriften er aan te pas moeten komen om de weg verder te wijzen. Immers de bijbelgeleerden moeten vertellen waar de koning geboren zou worden.

Niet in Jeruzalem maar in Bethlehem.

En ze kunnen precies vertellen welke richting die magiërs op moeten gaan...maar zelf blijven ze in Jeruzalem bij Herodes achter.

Het verhaal kennen ze, maar wat doen ze ermee?

De weg weten en wijzen is één, maar zelf de weg gáán is een ander verhaal.

De magiërs hebben het geluk dat opeens die wonderlijk ster weer verschijnt. Het staat er heel nuchter: toen ze de

koning, met zijn schijnheilige verhaal, hadden aangehoord gingen ze weer op weg... maar ja waar naartoe nu eigenlijk?

Soms weet je als mens helemaal niet meer wat je moet geloven en welke kant het op moet. Maar dan is er opeens weer die ster. Die ster.

Die blijkt zich nu te ontpoppen als een soort wandelende ster. Want zo staat het er: de ster ging voor hen uit, tot boven de plek waar het kind was.

En dan.....Ze werden met grote vreugde vervuld. Hun zoeken, het is niet voor niets. Heel hun zoektocht, uiteindelijk leidt die ergens toe.... Naar dat kind. En bij dat kind gaat het licht pas echt over hun leven schijnen. Niet de sterren bepalen ons levenslot.

En zo gebeurt het in hun tijd en kan het toch ook gebeuren in onze tijd? Dat het besef groeit dat we in deze wereld niet aan de machten zijn overgeleverd en het is niet waar dat we als mensen alleen maar slachtoffer zijn van het noodlot.

En dat we voor altijd en eeuwig gevangen zitten in onze ooit gemaakte fouten. Het maakt wel degelijk uit welke richting we kiezen en voor welke koning we uiteindelijk op de knieën gaan.

Want daar draait natuurlijk het hele verhaal om, dat we daar uitkomen: bij die andere koning, niet bijgenaamd de Grote, maar het kleine kind. Een koning, zo klein en kwetsbaar als een kind.

Wat kan ons leven er anders gaan uitzien als zijn licht over ons straalt en als we ons op Hem gaan oriënteren. Als Hij de richting, de koers, de inhoud van ons leven gaat bepalen. Maar ja, hoe gaat dat?

Jezus de inhoud, de koers van ons leven laten bepalen...? Niemand kan precies vertellen hoe dat gaat. Ik in elk geval niet. Daar hebben we ons leven lang voor nodig. Daar hebben we elkaar voor nodig. En toch, eenmaal uitgekomen bij het kind van Bethlehem voel je, wéét je, blijkbaar: er is in deze verwarrende wereld, waarin je zoveel goeds kunt beleven, maar waarin ook mensen zo on-menselijk kunnen zijn ... in deze wereld is werkelijk ook die andere (goddelijke) macht verschenen: de stille kracht van de kwetsbare liefde, de macht van menselijkheid, in dit pasgeboren Kind.

Hun vermoeden is bevestigd. Er is een koning geboren, een heel andere koning. En we horen dat ze langs een andere weg naar huis terug keren, een andere weg, om Herodes heen...weg van het kwaad. Een weg die, hoe moeilijk ook, kennelijk voor ons mensen toch begaanbaar is.

Wat er anders is geworden in hun leven?

We horen er verder niets van, want de wijzen verdwijnen voorgoed uit beeld.

Maar er is hun - dat is zeker - in elk geval een licht opgegaan.

Er is een licht dat over hun leven straalt.

En in die zin zijn ze ook werkelijk wijzen geworden.

Het verhaal over de wijzen uit het Oosten is een verhaal over goed en kwaad.

Het krijgt aan het begin van een nieuw jaar een speciale betekenis.

Welke wegen kiezen wij in het jaar dat voor ons ligt?

In ons dagelijks leven zijn goed en kwaad niet zo duidelijk te onderscheiden als in die twee koningen waarover het vanmorgen ging. Maar wie het kind van Bethlehem in de ogen heeft gezien, en door Hem in zijn hart geraakt is, wie, net als die wijze mannen, 'een licht is opgegaan', doet als zij en mijdt de weg van het kwaad.

Die kiest voor de weg van de ster, die ons brengt bij dat kwetsbare kind, dat in ons bestaan wil komen

Want: als een woord is Hij gegeven
 als een nacht van hoop en vrees
 als een pijn die ons geneest
 als een nieuw begin van leven.

Loosdrecht, Gereformeerde Kerk

7 januari Ds. Hillegonda Ploeger